

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2459/22
17.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Олге Арсовић и Миленије Петричевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Марко Паић из Београда, улица Јурија Гагарина број 77/81, против тужене ББ сада ... из ..., коју заступа адвокат Славица Гаврић из Београда, улица Сарајевска 7/24, ради утврђења ништавости, одлучујући о жалби тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 17291/18 од 24.01.2022. године, у седници већа одржаној дана 17.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 17291/18 од 24.01.2022. године, а жалба тужиље се **ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Ожалбеном пресудом првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље АА, којим је тражила да суд утврди да је уговор о доживотном издржавању закључен пред Првим основним судом у Београду под бројем 1 РЗ 1560/11, ништав и не производи правно дејство. Другим ставом изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 120.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од наступања услова за извршење до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Трећим ставом изреке одбијен је предлог тужиље за ослобађање од плаћања трошкова поступка.

Против ове пресуде, тужиља је изјавила благовремено жалбу, побијајући пресуду у целисти због свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023-др. закон), Апелациони суд је

оценио да је жалба неоснована.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју жалба тужиље посебно указује јер првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење који нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке, тако и примењене прописе.

Према утврђеном чињеничном стању, овде тужена ББ као давалац издржавања и покојни ВВ као прималац издржавања су дана 02.11.2011. године закључили уговор о доживотном издржавању оверен пред Првим основним судом у Београду број РЗ 1560/11, којим се тужена обавезала да ће да издржава свог оца, примаоца издржавања, на тај начин што ће бринути о њему, правити му друштво, водити рачуна о исхрани и хигијени, лично или преко трећег лица, а у случају потребе обезбедити негу у старости и болести у складу са објективним могућностима, и о свом трошку након смрти сахранити и подићи споменик, а прималац издржавања се обавезао да даваоцу издржавања пренесе у својину и државину свој удео од 1/2 идеалног дела на двособном стану број 25 површине 52м², на четвртном спрату објекта број 1, улаз ..., у улици ... у ..., на кат.парцели ..., уписан у лист непокретности ... КО ..., на ком је прималац издржавања укњижени сувласник са 1/2 идеалног дела. Тужена је живела са својим оцем у заједничком домаћинству до децембра 2017. године када се преселила код дечка, а њен отац, сада пок. ВВ остао је у стану са бившом супругом ГГ, мајком тужене. Покојни ВВ је лечен у периоду од 22.05.2018. године до 24.05.2018. године на Институту за онкологију и радиологију Србије, због малигне болести, а преминуо је дана 29.05.2018. године у 60. години живота. За време болести о њему су бринуле тужена и њена мајка ГГ, а тужена је након смрти финасирала сахрану и трошкове подизања споменика. У поступку расправљања заоставштине покојног ВВ, Јавни бележник ... је донела решење УПП: 184-2018 од 01.11.2018. године којим су за законске наследнике на новчаним средствима оглашене ћерке оставиоца тужиља АА и тужена ББ.

Примењујући на утврђено чињенично стање одредбу 194 став 1 Закона о наслеђивању, те 103, 51 став 1 и 2 и 52 Закона о облигационим односима, првостепени суд је оценио је да је у конкретном случају намера уговорних страна била да се тужена стара о покојном ВВ пре свега тако што ће бринути о њему, правити му друштво, водити рачуна о исхрани и хигијени, лично или преко трећег лица, а у случају потребе обезбедити му негу у старости и болести у складу са објективним могућностима, и о свом трошку након смрти сахранити и подићи споменик, а да као накнаду за то после његове смрти стекне право сусвојине на 1/2 идеалног дела стана који је предмет уговора. Таква сврха уговора да се ВВ као примаоцу издржавања обезбеди уговорено издржавање, што је он могао основано да очекује од тужене као своје ћерке из другог брака, након развода брака, при чему је у време закључења уговора између тужене и њега постојала заједница живота, да ће се тужена бринути о њему и обезбедити му уговорену негу и помоћ у случају болести, указује да уговор није закључен у циљу

изигравања права тужиле као законског наследника, већ у циљу обезбеђивања свог издржавања а то је основни елемент и једини допуштени циљ овог уговора.

Поред тога је оценио да наводи тужиле којим се доводи у питање извршавање уговорних обавеза нису од утицаја на другачију одлуку, јер је прималац издржавања имао могућност да тражи раскид уговора, да је био незадовољан понашањем тужене, што он неспорно није учинио. Предмет уговора о доживотном издржавању превасходно је брига, дружење, нега, помоћ, а не финансијска подршка, због чега су без основа наводи да примаоцу издржавања као лицу са солидном зарадом, није била потребна финансијска помоћ, а да тужена ту помоћ није могла ни да пружи јер је била незапослена. Уосталом, тужена је доказала да је испунила уговорене обавезе након смрти пок. ВВ, сахранила га и подигла споменик, што подразумева да је извршила уговорне обавезе које имају финансијски карактер, а предмет парнице није раскид уговора већ ништавост уговора због изигравања наследних права тужиле коју чињеницу је суд ценио у моменту закључења уговора.

Даље, како је предметни уговор закључен пред судом у строго прописаној форми члана 194 Закона о наслеђивању, да су у њему наведени предмет уговора и обавезе уговорних страна, да су уговорне стране од стране суда упознате са правним последицама закључења уговора, а да су имале озбиљну вољу и намеру да исти закључе, то је стао на становиште да је уговор закључен у складу са законским прописима и прописаном формом за ову врсту уговора и да има допуштен основ, те како не постоји ниједан разлог по основу ког би уговор био ништав, односно супротан императивним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, те је као такав пуноважан, због чега је нашао да је тужбени захтев неоснован.

Оваква одлука је правилна и законита, а дате чињеничноправне разлоге у битном прихвата и овај суд као другостепени.

Чланом 194 став 1 Закона о наслеђивању – ЗОН, прописана обавеза даваоца издржавања по уговору о доживотном издржавању, је да издржава примаоца и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани, а заузврат обавеза примаоца издржавања је да после смрти на даваоца издржавања пренесе својину тачно одређених ствари или каквог другог права. То значи да закон препушта уговорницима да уреде облик обавезе даваоца издржавања, тако да, супротно жалбеним наводима, обавеза може бити како у материјалним давањима односно новцу, тако и у пружању других обавеза – да примаоца негује, двори, прави му друштво и сл. Уколико у уговору није изричито одређена обавеза даваоца, онда се примењује диспозитивно правило којим се дефинише обавеза даваоца издржавања, чланом 194 став 3 ЗОН. У конкретном случају, уговорена обавеза овде тужене као даваоца издржавања је претежно нематеријална, а то не чини предметни уговор ништавим већ изражава вољу уговорница изражену према потребама примаоца издржавања у време закључења уговора.

Предмет тужбеног захтева у овој парници је утврђење ништавости предметног уговора, који захтев је заснован на тврдњи тужиле да уговор није закључен ради издржавања јер са једне стране, пок. отац странака као прималац издржавања није имао за тим потребу, а са друге стране тужена као давалац издржавања није била у

могућности да се стара о примаоцу издржавања, већ да је уговор закључен ради изигравања права тужиље као нужног наследника пок. ВВ. Овај суд прихвата став првостепеног суда да тужилца није доказала такво симуловање основа, тачније да није доказала да је спорни уговор закључен из недопуштене побуде, јер је тужена бринула о свом оцу а након његове смрти испунила је уговорене обавезе финансијске природе јер га је сахранила и подигла му споменик, што упућује да је циљ уговора било издржавање, што је основни елемент и једини допуштени циљ овог уговора.

Да би уговор о доживотном издржавању производио правно дејство мора бити испуњаван у свом законском и допуштеном циљу, а то је обезбеђење потреба примаоца издржавања што је видљиво кроз извршавање уговорних обавеза. У том смислу су питања стварних потреба примаоца за издржавањем и извршавање обавезе из таквог уговора битне чињенице за оцену његове привидности, односно да ли је закључен да би стварно произвео правно дејство које му је својствено, или ради постизања неког другог циља. У ситуацији када странке приступају уговору о доживотном издржавању како би изиграле нужни део примаочевих нужних наследника, а да стварно не постоји потреба за издржавањем, и када у току трајања уговора давалац издржавања није извршавао такве потребе, онда је реч о симулованом уговору, при чему је дисимуловани уговор поклон за случај смрти. Полазећи од правила прописаног одредбом чл. 53 став 1 Закона о облигационим односима, да побуде у начелу немају утицај на ваљаност теретних уговора, осим изузетка из става 2 исте одредбе, којим је прописана последица неважности таквог уговора ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да преузме уговорне обавезе а други уговарач је то знао или је према околностима морао знати, тужилац, да би успео у захтеву за утврђење недопуштене побуде преминулог лица, чињеницу постојања симулације доказује на основу посредних доказа – индиција, које се темеље на доказивању чињенице да обавеза издржавања уопште није извршавана или да давалац издржавања није био у могућности да се стара о примаоцу издржавања или да није било потребе за издржавањем.

Неосновано се наводима жалбе побија правилност донете пресуде. То што је пок. ВВ солидно зарађивао, док је тужена имала повремене нестабилне приходе, не чини уговор недопуштеним. Ово због тога што, како је наведено, уговорено издржавање може се састојати у претежно нематеријалним давањима, а та давања је тужена, како је утврђено из резултата доказног поступка, извршавала, јер је са пок. оцем била блиска, са њим је путовала и дружила се, помагала му је у обављању кућних послова, старала се о одржавању хигијене његове гардеробе, што све произлази из исказа којима је суд поверовао, а што тужилца са друге стране, није довела у сумњу понуђеним доказима.

Сама чињеница да је пок. ВВ одлично зарађивао, не може му, као ни осталим лицима у таквој позицији, ускратити право да закључи уговор о доживотном издржавању са лицем које има знатно ниже приходе, а ово због тога што је потреба за издржавањем индивидуална, а само издржавање претпоставља посебан однос блискости и поверења између примаоца издржавања и даваоца издржавања, у ком је међусобна сразмера прихода неважна јер из угла примаоца издржавања, уговорено издржавање може да му испуни само то, посебно лице коме верује да од њега може да

очекује негу, бригу и помоћ. Логично произлази из исказа странака да је у конкретном случају такво посебно лице тужиоцу била управо тужена, јер је старија ћерка засновала породицу и живела у другој држави а од супруге се развео без обзира што су наставили да живе у истом стану. Због тога су неосновани наводи жалбе да свака обавеза мора да буде подобна да буде изражена у новцу, односно квалификована као издржавање, већ супротно од тога, издржавање због односа *intuitu personae* може да обезбеди само давалац издржавања, осим уколико је другачије уговорено.

То што је у моменту закључења уговора пок. ВВ имао тек 54 године, потпуно здрав и функционалан, такође не чини уговор недопуштеним, јер је једна од основних карактеристика уговора о доживотном издржавању алеаторност, што значи да се приликом закључења уговора не зна какав ће бити однос узајамних давања, него то зависи од будуће неизвесне околности - дужине примаочевог живота. У конкретном случају прималац издржавања се разболео и преминуо убрзо након закључења уговора (који је трајао свега 6 година), али то странке нису знале приликом закључења уговора, па ни релативно кратко трајање уговора не чини тај уговор недопуштеним.

У складу са претходно изнетим правним становиштем овог суда у погледу доказивања симулације, чињеница испуњења односно неиспуњења обавезе издржавања од стране даваоца издржавања је од непосредне важности за закључак о дозвољености или недозвољености основа својственог уговору о доживотном издржавању. Првостепени суд, иако је ово сматрао неважном чињеницом, исто је ипак утврдио, да је тужена извршила уговорене обавезе, како нематеријалног тако и финансијског карактера, као и то да се пок. прималац издржавања никада није жалио да га тужена не издржава на уговорени начин, нити је тражио раскид уговора, као и да су односи између оца и ћерке као уговарача били хармонични, складни, те да се тужена старала о свом оцу и помагала му, како пре закључења уговора о доживотном издржавању, тако и након закључења уговора, у свему у складу са уговором и правилима морала. Због тога је правилан закључак првостепеног суда да је основ предметног уговора дозвољен, а да је неоснован за утврђење ништавости уговора због недопуштене (симуловане) побуде .

Ни осталим некоментарисаним жалбеним наводима није доведена у сумњу правилност првостепене одлуке, због чега је применом чл. 390 ЗПП иста потврђена, и то заједно са одлуком о трошковима поступка донетом у складу са чл. 153 и 154 ЗПП, а која се посебно не побија жалбом, применом чл. 401 тачка 2 ЗПП.

Председник већа-судија
Весна Филиповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић